

Handläggare
Anna-Lena Albin
Telefon: 0850812018

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
21 oktober 2021

Remiss av Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2020/1033

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick i budget för år 2020 i uppdrag att i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor som skulle gå i linje med stadens miljöprogram.

I handlingsplanen beskrivs klimatanpassningsarbetets två angreppssätt. Det ena handlar om att utifrån stadens klimatanpassningsprocess inventera risker och därefter avhjälpa dessa med olika typer av åtgärder. Riskerna handlar om liv och hälsa, att samhällsviktig verksamhet slås ut eller att väsentliga skador på stadens egendom och verksamhet uppkommer. Det andra angreppssättet handlar om att i den fysiska planeringen, vid byggande och genom verksamhetsanpassning ta hänsyn till ett förändrat klimat långsiktigt.

Förvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen som är ett mycket viktigt dokument som prioriterar stadens arbete framöver. I handlingsplanen anges att berörda verksamheter prioriterar, implementerar och budgeterar för planen inom befintlig ram. Klimatinsatserna är enligt planen därmed inte tänkta att finansieras av särskilda medel för detta ändamål. Detta får, enligt förvaltningen, till följd att upprustning av befintliga lekplatser, parker och andra anläggningar i parkmiljön skulle behöva stå tillbaka. Detta skulle vara olyckligt då underhållsbehovet av de befintliga anläggningarna på parkmark är omfattande.

Genomgående ser vi risken för att ansvaret för handlingsplanens åtgärder blir otydlig då flera av stadens aktörer nämns samtidigt. Av erfarenhet av andra handlingsplaner anser förvaltningen att det är viktigt att det i handlingsplanen tydlig framgår vilken aktör i staden som ansvarar för vad.

Bakgrund

Kommunstyrelsen fick i budget för år 2020 i uppdrag att i samarbete med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna samt Stockholm Vatten och Avfall AB utarbeta en handlingsplan för klimatanpassning, främst inriktad på skyfall och värmeböljor som skulle gå i linje med stadens miljöprogram.

Södermalms stadsdelsnämnd har nu fått det framtagna förslaget till Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholm stad på remiss från kommunstyrelsen.

Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda 8 november 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av ekonomiavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 11 oktober samt i rådet för funktionshindersfrågor den 12 oktober 2021.

Ärendet

Stadsledningskontoret har, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser, tagit fram ett förslag till handlingsplan i linje med uppdraget i kommunfullmäktiges budget för 2020 och stadens miljöprogram. Handlingsplanen omfattar skyfall och värmebölja.

Arbetet har drivits i projektform. Projektet startade i september 2020 och avslutades i mars 2021. I samband med framtagandet har även en översyn av stadens Plan för klimatanpassning som antogs av kommunstyrelsen 2016-05-14 (dnr 303-945/2014) gjorts.

Miljöprogrammet och ett processinriktat klimatanpassningsarbete

Handlingsplanen konkretiserar miljöprogrammets mål.

Av programmets mål för klimatanpassning framgår att arbetet med att klimatanpassa Stockholm i första hand bör fokusera på att:

- Minimera risken för människors liv och hälsa,
- förhindra allvarliga störningar av samhällsviktig verksamhet och verksamhet som är viktig för stadens funktionalitet, samt

- minska risken för allvarliga materiella skador och allvarlig påverkan på miljön.

Därtill anges att arbetet ska följa stadens process för klimatanpassning.

Utgångspunkter för arbetet

Ett framgångsrikt klimat- och miljöarbete bygger på att Stockholm är en attraktiv stad med ett dynamiskt näringsliv som skapar en hög och hållbar tillväxt och ger förutsättningar för en fortsatt god välfärd och ett bra liv i alla delar i ett Stockholm som ska fortsätta att växa. Det omfattande stadsbyggande som Stockholm står inför utgör en unik möjlighet till förbättringar och utveckling. Stockholm ska vara en tät och sammanhållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspelar och ger förutsättningar att skapa goda livsmiljöer. Den täta staden har många fördelar ur ett hållbarhetsperspektiv och stadsbyggandet är ett kraftfullt redskap som kan bidra till att styra utvecklingen i hållbar riktning.

I den växande staden behövs samordnade och tydliga processer. Samordning av krav, tydlig ansvarsfördelning och ett koncernperspektiv är centrala utgångspunkter för att göra rätt prioriteringar och för att åstadkomma en effektiv utveckling av staden.

Förslag till handlingsplan

I handlingsplanen beskrivs klimatanpassningsarbetets två angreppssätt. Det ena handlar om att utifrån stadens klimatanpassningsprocess inventera risker och därefter avhjälpa dessa med olika typer av åtgärder. Riskerna handlar om liv och hälsa, att samhällsviktig verksamhet slås ut eller att väsentliga skador på stadens egendom och verksamhet uppkommer. Insatserna i detta fall kan vara både fysiska åtgärder som på olika sätt bygger bort problemet och att ha rutiner för att anpassa sin verksamhet, eller att installera olika typer av varningssystem. Det andra angreppssättet handlar om att i den fysiska planeringen, vid byggande och genom verksamhetsanpassning ta hänsyn till ett förändrat klimat långsiktigt. Exempelvis genom att vid byggnation se till att marken har bättre förutsättningar att ta om hand stora regnmängder eller att möjliggöra för människor i staden att söka skugga och svalka.

Skyfall

I handlingsplanen beskrivs en ambitionsnivå för arbetet i linje med ovanstående inriktning. Handlingsplanen innehåller även sex principer för hur stadens skyfallsarbete ska bedrivas. Dessa handlar bland annat om att ta hänsyn till behovet av skyfallsåtgärder vid

investeringar, att skyfallssäkring startar i en riskbedömning i enlighet med stadens klimatanpassningsprocess, att stadens prioriteringar utgår från den egna rådigheten och när det är aktuellt att ta fram åtgärdsplaner och vem som har ansvaret för detta.

Värmebölja och torka

För värmebölja handlar ambitionsnivån liksom för skyfall att säkra liv och hälsa och samtidigt genom långsiktigt arbete åstadkomma en stad mer motståndskraftig och rustad för värmeböljor och torrperioder. Att utreda principer även för värmebölja finns med som en aktivitet i handlingsplanen. Bland aktiviteterna finns även frågan om vattenresurshantering under perioder av långvarig torka.

Aktiviteter som syftar till att utveckla arbetssätt

I handlingsplanen föreslås aktiviteter för att stärka stadens förmåga att hantera skyfall och värmeböljor. Aktiviteterna är framåtsyftande och ska bidra till att utveckla och systematisera arbetet, höja kunskapsnivåerna och utgöra underlag för kommande revideringar av planen. Vid varje aktivitet anges de nämnder eller styrelser som är ansvariga för att genomföra aktiviteten. En del insatser är beroende av andra och där så är fallet anges detta.

Implementering, genomförande och uppföljning

Handlingsplanen genomförs genom att ansvariga nämnder och styrelser inarbetar och beskriver aktiviteter från planen i sina respektive verksamhetsplaner. Det är lämpligt att i samband med detta föra en dialog med övriga utpekade nämnder och styrelser. För att genomföra aktiviteterna i handlingsplanen krävs att nämnder och bolag inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering prioriterar åtgärder och aktiviteter. Avvägningar kommer behöva göras utifrån nyttan som uppnås med åtgärderna i förhållande till kostnaderna för densamma. Vid ny exploatering blir frågan att integrera kostnaderna i projektet och samordna åtgärder med befintliga krav i syfte att undvika ökande exploateringskostnader.

Uppföljningen av handlingsplanen sker i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning och uppföljning av miljöprogrammet.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till handlingsplanen som är ett mycket viktigt dokument som prioriterar stadens arbete framöver.

Det är mycket bra att skyfallssamordningen finns hos trafikkontoret. Vi ser från stadsdelsförvaltningens sida ett stort behov av hjälp och vägledning från central funktion gällande bedömning av framtaget dataunderlag samt göra en prioritering över vilka insatser som bör

göras och på vilket sätt. En viktig förutsättning är att det finns gemensamma mallar och rutiner för att hur föreslagna aktiviteter ska hanteras gällande projektbeskrivning, uppföljning och övrig dokumentation.

I handlingsplanen anges att berörda verksamheter prioriterar, implementerar och budgeterar för planen inom befintlig ram. Klimatinsatserna är enligt planen därmed inte tänkta att finansieras av särskilda medel för detta ändamål. Detta får, enligt förvaltningen, till följd att upprustning av befintliga lekplatser, parker och andra anläggningar i parkmiljön skulle behöva stå tillbaka. Detta skulle vara olyckligt då underhållsbehovet av de befintliga anläggningarna på parkmark är omfattande. Dessa insatser är enligt stadsdelsförvaltningen helt nödvändiga att genomföras oberoende av de ytterligare insatser som behöver göras med anledning av klimatanpassningen.

Möjligheten att söka klimatinvesteringsmedel har enligt stadsdelsförvaltningen varit en förutsättning för att kunna genomföra klimatinvesteringar och flertalet klimatinvesteringar har samordnats med de ordinarie parkinvesteringsprojekten. Detta har inneburit flera fördelar, exempelvis vad gäller tidsåtgång för projektledning/projektering/utförande vilket också varit kostnadseffektivt. Inom stadsdelsförvaltningen finns en begränsad möjlighet vad gäller hur många investeringsprojekt som parallellt kan drivas samtidigt. Det är därför angeläget att i första hand kunna driva klimatåtgärderna inom ordinarie investeringsprojekt. När det gäller större investeringar, däribland klimatinvesteringar, finns en utmaning i att kunna hantera projekten inom planerad tidplan, detta eftersom oförutsedda hinder ofta inträffar i samband med anläggningsfasen. För att kunna färdigställa projekten är det därför nödvändigt att kunna omdirigera dessa medel mellan flera år.

Förvaltningens verksamheter inom förskola, äldreomsorg och LSS arbetar aktivt med de olika råd och rekommendationer som finns när det gäller värmeböljor. De olika verksamheterna har egna uppsatta rutiner på hur de ska arbeta under varmare perioder och värmeböljor. Förskolorna väljer med omsorg de bäst lämpade förskolorna som har sommaröppet där de har bra tillgång till solskydd på gårdarna, lokalerna ska erbjuda en sval miljö, lokalen ska även ha bra solskydd för fönster. Inom äldreomsorgen ska det t.ex. skapas svalare platser att kunna vistas på och utomhusvistelse ska ske i skuggig miljö.

Södermalms stadsdelsförvaltning
Ekonomiavdelningen

Virkesvägen 3
Box 90 185
120 22 Stockholm
Växel 08-508-12-000
Fax
soder@stockholm.se
stockholm.se

Genomgående ser vi risken för att ansvaret för handlingsplanens åtgärder blir otydlig då flera av stadens aktörer nämns samtidigt. Av

erfarenhet av andra handlingsplaner anser förvaltningen att det är viktigt att det i handlingsplanen tydlig framgår vilken aktör i staden som ansvarar för vad – exempelvis vem som har huvudansvaret, vem som är sammankallade och vem som ska genomföra de konkreta åtgärderna.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är att detta ärende varken innebär direkta eller indirekta konsekvenser för kvinnor respektive män och någon ytterligare jämställdhetsanalys behöver inte göras.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Snorre Berglund
Avdelningschef

Bilagor

1. Handlingsplan för klimatanpassning 2021-2024

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2021-09-30
Snorre Berglund, Avdelningschef	2021-09-29